

Не «Царська» тропа

Володимир БОЙКО, відпочиваючий

Колись її називали Царською, потім — Сонячною, а тепер вона Занедбана (за власним визначенням). Йдеться про одну з перлин Криму та Великої Ялти — тропу, споруджену колись для втіхи царської влади, що починається від Лівадійського палацу і завершується історичною будівлею адміністративного корпусу санаторію «Ясна поляна». Вперше автор цих рядків побачив її ще в середині 80-х і був вражений неквапливим задоволенням від прогулянки дорогою, на відстань понад 6,5 км, з краєвидами моря, реліктових лісів та скель. А ще ледь не зразковою впорядкованістю — скрізь був посипаний дрібний гравій, через кожні сто метрів дороговкази повідомляли про шлях, що пройшли, а якщо ви стомилися, то могли відпочити в спеціально облаштованих місцях.

Враження юності виявилися настільки міцними, що потім, після ледь не десятирічної перерви, в середині 90-х рр., опинившись в Ялті, автор знову завітав до знайомої місцевості. І повертався туди вже кожного разу, коли відвідував Південний берег Криму. Деякий час тропа ще зберігала свій знайомий шарм. На тлі загальної кризи в країні це виглядало доволі оптимістично. Втім, тоді ж почалися зміни, що тривають і досі: хтось методично перебив усі дороговкази, за виключенням викарбуваних на камінні, згодом вони взагалі зникли, знищив місця відпочинку, гравію з роками ставало все менше і менше, місцями вода вже так розмила дорогу, що пошкодила її основу. І вже зовсім не естетично виглядають вимиті труби, а вихід на знайому дорогу від Кореїза нагадує полігон для випробувань на виживання — мабуть, аби менше там ходили.

Нині в Україні в цілому та в Криму зокрема вже не перший рік спостерігається економічний підйом. Відчутний приплив реальних коштів, в тому числі на курортах — приватних грошей, але ж і до місцевих бюджетів вони також частково надходять. Як за таких обставин ситуація з однією з родзинок рекреації може погіршуватися з року в рік? Не вірю, що про цю проблему влада, насамперед місцева та республіканська, не знають, а що ж до коштів на відновлення та підтримку в належному стані — то їх завжди нема. Запитання — на що вони є? Втім, якщо відсутнє бажання та зацікавленість — тоді й настає занепад.

Шокує й інше. Вже в середині 90-х з'явилися перші ознаки забудови заповідних місцевостей. Далі — більше. Тепер подорожуючий Сонячною тропою змушений милуватися не лише природними красотами, а й ледь не фортечними парканами, що один за одним виростають ближче до Лівадії. Вони відгороджують від реального світу особливі поселення з власним життям та рівнем комфорту. Так би мовити, гетто для обраних. Хто, чому і як їх буде — залишимо розбиратися місцевій владі та правоохоронним органам. Про зазначену проблему повідомляли багаторазово, але мені б хотілося наголосити

на іншому. Вже спотворено первісний задум авторів проекту тропи — адже, з одного боку, ледь не на всьому її шляху мало б відкриватися море, тобто обминуле просто витерли ноги, а думки про пошану до здобутків попередників, мабуть, взагалі виявилися зайвими. Крім того, зробивши оазу для себе, сучасні власники та будівничі позбавили більшість громадян законного права на користування загальнонародним доробком. Один із таких «господарів» навіть зробив охайний вихід із власного маєтку безпосередньо на тропу. Та ні йому, ні сусідам не вистачило розуміння привести в належний вигляд хоча б прилеглі ділянки цього маршруту. Звісно, вони не зобов'язані цього робити. Так само, як і будуватися у заповідній місцевості. Черговий приклад відсутності елементарної соціальної відповідальності та абсолютне нерозуміння себе в новій системі координат, що стрімко змінилася на наших очах.

І щодо влади, і щодо забудовників, на думку автора цих рядків, — це не є позиція господаря, але «временщика», якому, за великим рахунком, байдужа національна спадщина, байдуже те, що не приносить негайної особистої користі, а спрямовано на підтримку стабільності наявної спільноти, на збереження її пам'яті та пошани до попередників.

Вийшовши до Лівадійського палацу, де тільки-но завершився масштабний міжнародний форум, мені спало на думку: а може, варто трохи зганьбити власну державу і запросити поважних гостей прогулятися смітниками спотвореного проекту минулого, може, тоді їхня реакція зчинить певний моральний (про правовий, напевно, краще помовчати) тиск та змусить всі зацікавлені сторони спробувати вирішити порушене та багато інших подібних питань. Адже дорогу здолає той, хто йде, а не той, хто пасивно спостерігає. Втім, імовірно, якраз на їхні очі цей матеріал так і не потрапить, адже купити газету «День» у ялтинських кіосках «Союздруку» практично неможливо. Та й справді — хіба вона їм потрібна?

№137, вівторок, 5 серпня 2008